

Samrådssvar angående utpekande av riksintresse för energiproduktion från vattenkraft

Sammanfattning

Fiskevattenägarna Dalarna-Gävleborg anser att skälet för riksintresseanspråk av vattenkraftens energiproduktion inte är befogad då denna energiproduktion redan regleras – och skyddas – i EU:s vattendirektiv och i propositionen om ny vattenlag. Syftet med riksintresset kan ifrågasättas också utifrån ett EU-rättsligt perspektiv då samtliga av dessa vatten är KMV-klassade, vilket gör att genomförandet av de miljöförbättrande åtgärder, som oundvikligen följer av EU:s vattendirektiv, riskerar att försenas till följd av juridiska processer kring riksintresset.

Energimyndigheten har inte heller visat på situationer där vattenkraften, som av hävd alltid åtnjutit ett starkt särintresse vid exploatering av vattenresurser, har tvingat avstå eller påtagligt ändra vattenexploateringar på grund av motstående intressen. Ett riksintresse är mark- eller vattenområden som långsiktigt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada det värde som konstituerat riksintresset. Det kan på väldokumenterade grunder ifrågasättas om vattenkraften som energiform, med svårartad ekologisk påverkan i vatten såväl på land, ska ”upphöjas” och långsiktigt ”skyddas” som riksintresse. Istället borde vattenkraften – den för eleffekt och reglerbarhet viktiga energikälla – kontinuerligt förbättras och på sikt ersättas med andra för miljön bättre energiformer.

Utvecklande av talan

Fysisk påverkan har av vattenmyndigheterna identifierats som en av de största anledningarna till att man i dag inte uppfyller de grundläggande kvalitetskrav om god ekologisk status och god ekologisk potential som gäller enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Den frikostighet som miljöbalken medger exploateringsintressena är redan idag stor. Hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap i miljöbalken (som bland annat ska skydda riksintressen) kan i vissa utpekade områden hindra eller åtminstone försvåra att ett område får ianspråk tas för vattenverksamhet. Men reglerna utgör inget avgörande hinder för vattenkraften, trots bedömningen att naturvärden kan skadas påtagligt, då prövning enligt 3 kap 6 § 2 st miljöbalken undantar vissa riksintressen. Den nya vattenlagen tydliggör också att vattenverksamheter i redan skyddade vattensträckor enligt 4 kap får utföra nödvändiga åtgärder ”som behövs för att upprätthålla, underhålla eller ändra en anläggning eller verksamhet vidtas.”

ADRESS

Bondarv Hamregatan 8
820 40 JÄRVSÖ

TELEFON

070-787 75 26

HEMSIDA & E-POST

www.fiskevattenagarna.se
kansli@fiskevattenagarna.se

BANKGIRO

5817-1174

ORG NR

802473-3142

Med denna lagskrivning blir det också förståeligt att exploateringsintressena av vattenverksamheter vill komma i åtnjutande av ett förstärkt "skydd" som underlättar en varaktig vattenpåverkan. Att den nya lagen också har tillägg "om åtgärderna inte medför någon ökad negativ miljöpåverkan eller endast en tillfällig så-dan ökad påverkan", är mer ett uttryck för att befintliga vattenverksamhet ska permanentas och inte en strävan att förbättra eller ersätta verksamheterna med ett för miljön bättre energialternativ.

Det finns inga sakliga skäl till att ge vattenkraften status som riksintresse, annat än att ytterligare ge ett redan gynnat energislag större inflytande på bekostnad av en sargad vattenmiljö. Åtgärden står delvis också i konflikt med EU:s vattendirektiv – oavsett om energiintresset förklaras som riksintresse eller inte – eftersom även kraftigt modifierade vatten (KMV) är ålagda att i sexårscykler redovisa förvaltningsplaner på hur deras verksamheter utförs och genomförs med målet att uppnå god ekologisk potential.

Europeiska kommissionen tillkännagivande om vägledning om kraven på vattenkraft med anknytning till EU:s naturvårdslagstiftning ([2018/C 213/01](#)) skriver att "Syftet med vattendirektivet är att skydda och förbättra allt ytvatten och grundvatten så att vattnet uppnår god status eller potential och inte försämras." En riksintresseklassning av vattenkraft som idag uppfyller kriterierna för KMV kan en eller ett par cykler senare alltså klara kriterierna för god ekologisk potential. En kontinuerlig förbättring av vattenkraften underlättas därmed inte av ett riksintresse, utan ger snarare en föreställning om att status quo ska råda för vattenkraften.

Vad ett riksintresse med säkerhet kommer att innebära är att inga vattenområden med Natura2000-potential kommer att utses i området som också hyser vattenkraft av KMV-status, eftersom EU inte godtar god ekologisk potential eller lägre statusklasser i Natura 2000-områden. Ett scenario som troligen utgör ett betydande skäl för riksintresseklassningen; att undvika framtida tvister mellan vattenkraft och naturvård. Och vem av de två som drar kortaste strået är i sammanhanget ett axiom.

Ulf Ljusteräng
Vice ordförande